

2022

Boligsosial handlingsplan Farsund kommune 2023-2028

Frístende, nyskapende - best på natur og det gode lív

- Ingen skal være bostedsløse.
- Barn og unge skal ha gode boforhold.
- Personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de vil bo.

Innhold

1. Innledning	2
2. Aktuelle føringer i planarbeidet	3
2.1 Nasjonale føringer	3
2.1 Sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel	5
Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030:.....	5
2.2 Sammenheng med Helse og omsorgsplan	5
Fra Helse og omsorgsplan 2012, revidert 2018.....	5
3. Innsatsområder for det boligsosiale arbeidet	7
3.1 Lokal organisering av boligsosialt arbeid.....	7
3.1 Flere skal kunne eie egen bolig	9
3.3 Leie skal være et trygt alternativ	11
3.4 Sosial bærekraft i boligpolitikken	14
3.5 Tydelige roller, nødvendig kunnskap og kompetanse.....	15
4. Avslutning med handlingsprogram	18
4.1 Planperiode og revidering	18
4.2 Handlingsprogram 2023 - 2028	18
5. Vedlegg	25
5.1 Kartlegging boligbehov 2022-2032.....	25
5.2 Oversikt over kommunale boliger	26
Referanseliste	33

1. Innledning

Kommunestyret i farsund vedtok 02.09.2021 følgende:

1. Farsund kommune skal utarbeide en handlingsplan for boligsosialt arbeid innen juni 2022.
2. Farsund kommune skal benytte veiledning og rådgivning fra Husbanken i dette arbeidet.
3. Beslutninger rundt modellen leie-til-eie vil være del av handlingsplan.

Etter kommunestyremøte 16.06. 2022 ble målet endret til å ha en ferdig boligsosial handlingsplan innen utgangen av 2022. En del av boligsosial handlingsplan skal omhandle oppdatering av behov for boenhet med heldøgnsbemanning (blant annet oppdatering i forhold til byggetrinn 2 Listaheimen).

Målet for norsk boligpolitikk, og en av bærebjelkene i velferdspolitikken, er at alle skal bo godt og trygt. En god bolig i et trygt bomiljø er viktig for oss alle. Bolig er et grunnleggende velferdsgode, og et viktig utgangspunkt for trivsel, inkludering og det å høre til et sted. En god bolig gir muligheter for å delta aktivt i arbeidsliv, ta utdanning og være sosial i sammen med andre. Gode boliger skaper gode lokalsamfunn og byer.

Boligsosialt arbeid handler om å bidra med å skaffe egnede boliger og hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet til å mestre sine boforhold. Vanskeligstilte på boligmarkedet er personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg og/eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egen hånd. De befinner seg i en eller flere av følgende situasjoner: er uten egen bolig, står i fare for å miste boligen sin og/eller bor i uegnet bolig eller bomiljø.

Viktige prioriteringer i det boligsosiale arbeidet til kommunen skal ifølge Husbanken være¹:

- Ingen skal være bostedsløse.
- Barn og unge skal ha gode boforhold.
- Personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de vil bo.

En økende aldrende befolkning gir både muligheter og utfordringer for kommunen fremover. Reformen «Leve hele livet» skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger og ha trygghet for at de får god hjelp når de har behov for det. De fleste boliger som Farsunds eldre innbyggere skal bo i og motta helse- og sosialtjenester i de neste tiårene, er allerede bygd. Med dette menes den ordinære boligmassen som består av eneboliger, rekkehus og leiligheter, som eies eller leies av de som bor i dem. Et viktig arbeid vil derfor være å bidra til at folk selv tar ansvar for å tilrettelegge sin bolig til egen alderdom. Det vil også i fremtiden være et mål at innbyggere selv har et hovedansvar for å skaffe seg bolig gjennom å investere i kjøp av egen bolig eller via utleiemarkedet og at dette også gjelder innbyggere med ulike hjelpebehov.

Det boligsosiale arbeidet vil innenfor mange områder ha sammenheng med mange fagfelt i kommunen sitt arbeid, blant annet arealplaner for nye boligfelt, nærmiljøtiltak, oppvekst, aldersvennlig samfunn med mere. Planen skal bidra til at boligsosialt arbeid i kommunen vår får et mest mulig tverrfaglig fokus. Planen konkretiserer de lokale mål som skal oppnås i perioden, basert på nasjonale og kommunale behov og føringer.

Boligsosial handlingsplanplan 2023-2028 er en temaplan for bolig. Den er ikke utarbeidet etter Plan og bygningsloven (PBL) sine juridiske kriterier, og er derfor ikke juridisk bindende slik som andre

---

¹ <https://www.husbanken.no/boligsosialt-arbeid/kommunestrategi/>

kommunedel temaplaner etter PBL. Handlingsplanplan handler i første rekke om status, utfordringer, mål og tiltak direkte rettet mot personer og husstander som er vanskeligstilte på boligmarkedet. Arealplanlegging, boligbygging og kommunal boligplanlegging legger viktige rammer for det boligsosiale arbeidet i kommunen. Handlingsplanen går ikke i detaljer i planlegging av konkrete prosjekter, for eksempel areal, nye boligfelt og boliger, - inkludert de kommunale. Dette må inkluderes i andre planer og egne politiske saker samt i det ordinære økonomiplan- og budsjettarbeid.

2. Aktuelle føringer i planarbeidet

2.1 Nasjonale føringer

I desember 2020 la regjeringen fram en nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken i perioden 2021-2024: Alle trenger et trygt hjem. Innsatsen fremover skal bygge på erfaringer, strukturer og kunnskap som er utviklet under [Bolig for velferd \(2014-2020\)](#) ². Formålet med den nye strategien er å forsterke og videreutvikle innsatsen for at alle skal bo godt og trygt.

Bolig for velferd hadde tre hovedmål:

- Alle skal ha et trygt sted å bo.
- Alle med behov for tjenester skal få hjelp til å mestre boforholdet.
- Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Den nasjonale strategien «Bolig for velferd» beskriver «suksessfaktorer» for å lykkes med det boligsosiale arbeidet. Her nevnes organisering og samordning, forankring og eierskap, en overordnet strategi, kompetanse, økonomiske ressurser og brukermedvirkning.

Nasjonal strategi for boligpolitikken «Alle trenger et trygt hjem» (2021-2024) ³ har fire nasjonale mål ⁴ for boligsosialt arbeid i form av:

- Flere skal kunne eie egen bolig
- Leie skal være et trygt alternativ
- Sosial bærekraft i boligpolitikken
- Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse

I den nasjonale strategien «Alle trenger et trygt hjem», legger regjeringen opp til å prioritere følgende innsatsområder: barn og unge, personer med nedsatt funksjonsevne og de som står i fare for å bli bostedsløse eller som er bostedsløse. Det er en videreføring av målsetninger gitt i nasjonal strategi «Bolig for velferd». Alle skal kunne bo trygt og godt og kommunen skal ha en aktiv boligpolitikk og arbeide for at flere skal bo i egen bolig. Barnefamilier skal prioriteres, og kommunen skal planlegge for og legge til rette for et aldersvennlig og inkluderende samfunn.

² <https://www.husbanken.no/boligsosialt-arbeid/bolig-for-velferd/>

³

<https://www.veiviseren.no/forstaa-helheten/statlige-foringer-og-retningslinjer/strategier-statlige-prioriteringer/alle-trenger-et-trygt-hjem>

Prop. 132 L (2021–2022) «Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet» er under behandling og blir derfor innarbeidet i planarbeidet. Proposisjonen inneholder forslag til ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet. Forslaget viderefører i hovedsak plikter kommunen har i dag gjennom medvirkningsansvaret i sosialtjenesteloven § 15 og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7, men presiserer og til dels skjerper ansvaret. De skjerpede kravene gjelder plikten til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen og noe strengere krav til saksbehandlingen. Det foreslås at Statsforvalteren skal være klageinstans for vedtak etter loven.

Formålet med lovforslaget er å få et klarere og mer samlet regelverk på det boligsosiale feltet, som igjen kan gi en høyere måloppnåelse i det boligsosiale arbeidet. Et klarere regelverk på det boligsosiale feltet vil kunne bidra til at flere vanskeligstilte får nødvendig hjelp og at nivået på den boligsosiale bistanden blir mer likeverdig mellom kommuner. Formålsbestemmelsen konkretiserer dette ved å fremheve at loven skal forebygge boligsosiale utfordringer, og at de som ikke selv klarer å skaffe seg og beholde en egnet bolig skal få hjelp.

I forarbeidet til loven tydeliggjøres definisjonen på vanskeligstilte slik:

«Vanskeligstilte på boligmarkedet er personer som ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet. Årsaken til at personene ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet kan være økonomiske, sosiale, helse- og omsorgsmessige eller mer sammensatt. Et kjennetegn ved disse personene, er at de ikke har mulighet til å skaffe seg eller opprettholde en tilfredsstillende bostituasjon på egen hånd. At en person er vanskeligstilt på boligmarkedet, trenger ikke å bety at personen står uten bolig og er bostedsløs. Også den som står i fare for å miste boligen sin eller bor i en uegnet bolig eller et uegnet bomiljø, kan omfattes av definisjonen. Det er behovet for bistand til å skaffe eller beholde en egnet bolig som er avgjørende for om man faller innenfor eller utenfor definisjonen. Også dersom problemene kan anses selvforskyldte, vil behovet for bistand medføre at en person kan vurderes å være vanskeligstilt på boligmarkedet».

Lovforslaget har krav om at kommunen i sitt arbeid på det boligsosiale feltet skal sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester. Kommunene må ha et system for samarbeid og samordning slik at kommunen kan se utfordringene i sammenheng, og dermed ha et best mulig tilbud til den enkelte.

Lovforslaget har også krav om at kommunen skal ha oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Behovet for ordinære og tilpassede boliger skal inngå som et grunnlag for kommunens planstrategi og innebærer at kommunen må vurdere i hvilken grad dagens planer ivaretar utfordringene knyttet til boligbehovet i kommunen. Kommunen skal fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet i kommuneplanen.

2.1 Sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030:

Hovedmål: En kommune i vekst med gode levekår, trygge oppvekstvilkår, mangfold og god livskvalitet for alle.

Delmål (slik vil vi ha det):	Strategier (slik skal vi nå målene):
L1 <i>Farsund er en mangfoldig og inkluderende kommune</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Forebygge utenforskap gjennom aktiv inkludering og innbygger- medvirkning ➤ Sikre god tverrfaglig innsats for bedre folkehelse og likestilling ➤ Tilrettelegge for høyest mulig deltakelse i arbeidslivet ➤ Sikre god fysisk tilrettelegging for alle ➤ Legge til rette for gode og varierte botilbud
L2 <i>Farsund kommune har et målrettet folkehelse- og likestillingsarbeid. Innbyggerne har et verdig livsgrunnlag og opplever mestring i eget liv.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fremme egenmestring – aktivt bygge opp om det enkeltes menneskets ressurser og muligheter til egenomsorg ➤ Utvikle en bevisst sosial boligpolitikk ➤ Redusere levekårsutfordringer ➤ Satse på innovasjon og velferdsteknologi ➤ Tilrettelegge gode aktivitetstilbud og møteplasser der eldre kan medvirke og være en ressurs
L3 <i>Farsund er en positiv tilflytningskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samarbeide om god tilgjengelighet (vei, kollektivtransport og digitalt) ➤ Samarbeide om trygghet i hverdagen (sykehustilbud, politi mm) ➤ Utvikle kommunens sentra – med grønne lommer, gode møteplasser, handel og kulturtilbud, fritidstilbud tilrettelagt for miljøvennlig transport. ➤ Tilrettelegge for bærekraftige løsninger i areal- og boligplanleggingen ➤ Tilrettelegge attraktive tomte- og boligtilbud basert på kommunens fortrinn
L5 <i>Farsund kommune har trygge oppvekstvilkår med et godt barnehagetilbud og en god skole for alle</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sikre trygge ferdsel for barn og unge
L6 <i>Farsund har et rikt kulturtilbud der alle innbyggerne har mulighet til å delta</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tilrettelegge gode og varierte muligheter for utøvelse av idrett og friluftsliv ➤ Utarbeide en handlingsplan for stimulering til frivillig arbeid ➤ Bidra til godt samarbeid og tilrettelegging av gode sosiale møteplasser
L7 <i>Farsund er ledende i Agder på naturforvaltning og omstilling til lavutslippssamfunnet</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Legge vekt på bærekraftige løsninger og synliggjøre miljøkonsekvenser i alle sammenhenger

2.2 Sammenheng med Helse og omsorgsplan

Fra Helse og omsorgsplan 2012, revidert 2018

Område:	Mål:
Kompetanse og rekruttering:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Øke tverrfaglighet i tjenesteytingen ➤ Videreutvikle system for felles utnyttelse av kompetanse

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Øke kompetansen innen forebygging og håndtering av utfordrende atferd ➤ Øke samhandlings- og samarbeidskompetanse
Boliger og boformer:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Private boliger er tilrettelagt slik at innbyggere kan leve et mest mulig selvstendig liv i egen bolig også etter at sykdom eller skade har oppstått. ➤ Bidra til at innbyggere selv tilrettelegger boligen sin for sykdom og alderdom ➤ Bidra til at innbyggere anskaffer seg tilrettelagt bolig selv ➤ Strategi for spredte boenheter i vanlige bomiljø for mennesker med bo-utfordringer ➤ God boligplanlegging (universell utforming, smarthusløsning) både for kommunale og private utbyggere. ➤ Et tilstrekkelig antall varierte boenheter/omsorgsboliger med bemanning ut fra omsorgsbehov er tilbudet til mennesker med behov for et varig botilbud uavhengig av alder og funksjonshemming ➤ Samlokaliserte boliger til yngre brukere med sammensatt og omfattende problematikk, boliger som kan bemannes ift. behov. ➤ Utearealer som innbyr til aktivitet og trivsel ➤ Boenheter med kort avstand til ulike tilbud og legges til rette for sosialt samvær og sosiale møteplasser ➤ Boenheter i områder som gir nærhet til tjenesteyting og trygghet for brukeren. ➤ Små boenheter også for demente. ➤ Forsere byggetrinn 2- bygging av 16 omsorgsleiligheter med tilknyttet bemanning i Vase til 2020 ➤ Vurdere utprøving av «Fra leie til eie»
Brukernes helse og omsorgstjenester:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Økt samhandling mellom psykisk helsetjeneste, rus og øvrige helse- og omsorgstjenester ➤ Sikre tilgjengelighet etter kontortid for brukere med psykisk helse/rus- problematikk ➤ Sikre hverdagsrehabilitering som ordinær tjeneste i alle hjemmetjenester ➤ Personsentrert omsorg for demente i sykehjemsavdelinger og hjemmetjenester ➤ Sikre kompetanse innen migrasjonshelse ➤ Samordnet ettervern for brukere som kommer tilbake fra behandling og soning
Teknologi, utvikling og innovasjon:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Veiledning/rådgiving til innbygger som bygger/renoverer eksisterende bolig ➤ Velferds og omsorgsteknologi er en naturlig del av tjenestetilbudene ➤ Avstandsoppfølging (telemedisin) som naturlig del av hjemmebaserte tjenester

3. Innsatsområder for det boligsosiale arbeidet

3.1 Lokal organisering av boligsosialt arbeid

Det boligsosiale arbeidet omfatter flere enheter og sektorer og kan illustreres i figuren ovenfor. Enhet Forebygging og koordinering samarbeider med de ulike enhetene og enheten har ansvar for å ha oversikt over boliger, kartlegge behov, bistå med råd og veiledning i forhold til økonomi, behandle søknader, sikre eventuell oppfølging i bolig, tildele boliger, inngå leieavtaler og følge opp disse.

Rutiner og system i det boligsosiale arbeidet:

Innspill i arbeidet med handlingsplanen viser at det er nødvendig å forbedre og supplere nåværende rutiner. Rutiner i forhold til kartleggingen ved søknader er mangelfulle og det er ikke utarbeidet et kartleggings skjema som sikrer tilstrekkelig relevant og nødvendig informasjon.

Saksbehandlingen ved tildeling av boliger er mangelfull i forhold til kravene i ny lov. Krav til botid er ikke definert i kriteriene for tildeling av bolig. Innhenting av dokumentasjon av brukerens egen innsats for å skaffe seg bolig mangler. Depositumgaranti fra NAV viser seg å praktiseres ulikt i Listerkommunene og det arbeides med samordning av dette. Det mangler også effektive rutiner for oppsigelse, flytting og oppdatering av leiekontrakter. Det er også behov for å jobbe mer systematisk med å varsle utløp av kontrakter i kommunale boliger i god tid før kontrakt utløper. Dette vil kunne gi bedre anledning til å kartlegge om leietakeren har tilstrekkelig med økonomi og de ressurser som er

viktig i forhold til heller å kunne eie egen bolig. En slik vurdering er også ønskelig i forbindelse med at det søkes om kommunal bolig første gang.

Husbanken samarbeider med KS og 19 kommuner om å utvikle og prøve ut et digitalt system for kommunale utleieboliger, KOBO⁵. Systemet vil lette prosessen med å søke, kartlegge behov, tildele og administrere kommunale utleieboliger, samt følge opp beboere og skaffe datagrunnlag. Det antas at dette systemet vil kunne ivareta viktige områder i tildeling av boliger der det i dag ikke er gode nok rutiner.

System for samhandling og samordning:

I § 5 i forslaget til «Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet» pålegges kommunen i sitt arbeid på det boligsosiale feltet å sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester. Vanskeligstilte på boligmarkedet vil ofte ha flere utfordringer som ikke nødvendigvis er knyttet til bosituasjonen. Kommunene skal derfor ha et system for samarbeid og samordning slik at kommunen kan se utfordringene i sammenheng, og dermed ha et best mulig tilbud til den enkelte. Paragrafen pålegger også kommunen å samarbeide med andre offentlige aktører for å bidra til å oppfylle sine plikter overfor personer som er vanskeligstilt på boligmarkedet, for eksempel kan det være nødvendig å samarbeide med spesialisthelsetjenesten og kriminalomsorgen for å kartlegge henholdsvis utskrivning fra sykehus eller løslatelse fra fengsel. Husbanken er også en sentral samarbeidsaktør for kommunene, - interesseorganisasjoner og andre private aktører som er engasjert i boligsosialt arbeid er også aktuelle samarbeidsaktører for kommunen.

Enhet for forebygging og koordinering har i dag et samarbeid med «Boligsosialt team» med deltakere fra ulike enheter og tjenester. Det anbefales at dette teamet utvides og videreutvikles til å møte formålet i § 5 i lovutkastet, - *se utfordringer i en sammenheng og gi et best mulig tilbud til den enkelte*. Aktuelle faste deltakere i et boligsosialt team vil foruten enhet for forebygging og koordinering være NAV, tekniske tjenester, barnevern, enhet for barn og unge psykisk helse og rus, enhet for aktivitet og mestring, samt brukerrepresentant fra eldreråd og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

En annen viktig del i det boligsosiale arbeidet vil være å sikre at alle er kjent med viktigheten av det boligsosiale arbeidet, både på leder og medarbeidernivå i organisasjonen. Kunnskap blant ansatte vil kunne bidra til at vi blir enda bedre til å ivareta en god hjelperrolle i forhold til å identifisere, veilede og bistå i møte med innbyggere som sliter med å skaffe seg bolig eller som mangler boferdigheter. For noen innbyggere, som av ulike årsaker ikke er i stand til å gjøre det praktiske arbeidet i en slik prosess, vil det være nødvendig med direkte bistand utover råd og veiledning. Parallelt med dette må det sikres at vanskeligstilte innbyggere i kommunen får informasjon og veiledning om de støtteordninger som finnes for å skaffe seg eller beholde bolig.

Vi vil:	Mål:
Sikre at boligsosial utbygging kommer inn som en del av arealplanlegging i kommuneplanen	Den sosiale boligbyggingen er godt integrert i den ordinære bygningsmassen.
Sikre gode rutiner for saksbehandling, administrasjon, oppfølging og datainnhenting	KOBO er tatt i bruk som verktøy ved søknad, tildeling og administrering av kommunale utleieboliger, samt følge opp beboere og skaffe datagrunnlag.

⁵ <https://www.husbanken.no/kobo/om-prosjektet/>

	Lokale rutiner er utarbeidet på områder der dette er nødvendig.
Utvide boligsosialt team og målrette arbeidet i teamet. Sikre rutiner for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester på det boligsosiale feltet	System for samarbeid og samordning som sikrer at kommunen kan se utfordringene i sammenheng, og dermed ha et best mulig tilbud til den enkelte.

3.1 Flere skal kunne eie egen bolig

Kommunens skal bistå de vanskeligstilte på boligmarkedet. Det er et nasjonalt mål å gi flere muligheter for å eie egen bolig, - også for vanskeligstilte. Husbanken gir startlån til kommuner for videre utlån til enkeltpersoner. Startlån er for personer som skal kjøpe bolig, utbedre eller tilpasse bolig, bygge ny bolig eller refinansiere dyre lån, dersom dette bidrar til at husstanden kan bli boende i boligen.

Det er mange argumenter for at en bør hjelpe flere til å etablere seg i egen, eid bolig. Argumenter som er vanlige er at det genererer bedre nabolag, både fysisk og sosialt, og at boligeiere opparbeider seg formue i boligen gjennom nedbetaling av gjeld og eventuell prisstigning. Det å eie sin egen bolig kan også gjøre at mennesker føler stolthet over sin bolig, at de blir selvstendige og trygge. Erfaring med eierlinjen viser også at bomiljøer der mange eier egen bolig gir et bedre og mer stabilt bomiljø enn der det er stor andel leieboliger.

Å eie egen bolig gir en økonomisk trygghet og større kontroll over eget liv. Tryggheten ved å eie egen bolig går ofte i arv gjennom generasjonene og mulighetene for stabile og trygge boforhold er større for de som eier enn for de som leier bolig. Boligen har flere formål og flere funksjoner. Den gir trygghet, kontroll og representerer noe permanent i livet vårt. Flere studier viser en sammenheng mellom boforhold, helse og sosial ulikhet. Å sikre innbyggere bolig er derfor et viktig virkemiddel for å bekjempe fattigdom, - der en eid bolig gir økonomisk trygghet, reduserer kostnader og gir mulighet for å bygge formue. Å bidra til at mennesker kan eie egen bolig kan være med å forhindre at fattigdom går i arv.

Barnefamilier som bor i en uegnet bolig eller har behov for å få en stabil bosituasjon skal prioriteres jfr. veilederen fra Husbanken⁶. Hensynet til barnas behov for stabile og gode oppvekstvilkår er avgjørende. Bruk av startlån kan bidra til å løfte familier med lav inntekt ut av fattigdom og skape en stabil bosituasjon på sikt. Mange barn i familier med lav inntekt har dårligere boforhold enn andre, de bor ofte trangere enn andre barn, og de bor sjeldnere i en bolig som familien eier selv. I Farsund bor 22 barn i lavinntektsfamilier i trange, leide boliger i oktober 2022 ifølge Husbankens monitor.⁷ Barnefamilier, som ikke fyller kravene til lån i dag, kan også være en aktuell målgruppe for ordningen «leie til eie for vanskeligstilte».

I tillegg skal kommunen også prioritere at unge uføre gjennom å eie egen bolig kan sikres en stabil bosituasjon ut fra de økonomiske forutsetninger den enkelte har. I følge Husbankens monitor bor 40 uføre i Farsund hjemme hos sine foreldre i oktober 2022.

Flere brukere med utviklingshemming og andre typer funksjonshemming velger nå å kjøpe/bygge sin egen bolig alene eller som del av et sameie. Dette er en ønsket utvikling og kommunen prøver å

⁶ <https://www.husbanken.no/kommune/startlaan/veileder-for-saksbehandling-av-startlaan/>

⁷ <https://boligsosial-monitor.husbanken.no/region/4206/Farsund>

oppmuntre til at disse legges i rimelig nærhet til personalbaser for å kunne gi mest mulig effektive tjenester. Mange personer med en utviklingshemning er uføre og har en stabil, men lav inntekt og de fleste utviklingshemmede har god bistand til å ivareta egen økonomi og regnes derfor som sikre betalere av boliglån. Samtidig har denne gruppen ofte liten eller ingen egenkapital når de skal kjøpe bolig. Startlån skal i større grad brukes for å hjelpe personer med en utviklingshemning med å kjøpe egen bolig. Dette forutsetter at aktuell boligkjøper har et avklart inntektsforhold, og et ønske om og motivasjon for å eie egen bolig. I Farsund har det de senere år blitt stadig vanligere at utviklingshemmede kjøper sin egen bolig ved utflytting fra foreldrehjemmet. Noen har også valgt å bygge samlokaliserte boliger organisert som sameie.

Artikkelen «Å ha egen bolig ved langvarige psykiske helseplager»⁸ oppsummerer erfaringer fra brukere i forhold til det å bo i egen bolig:

«Personer som hadde levd lenge på institusjon, på gaten eller i et avhengighetsforhold til andre mennesker, opplevde at å bo i egen bolig ga økt kontroll og selvbestemmelse. Egen bolig ga en opplevelse av økt trygghet og sikkerhet, som igjen ble erfart som viktig for stabiliteten i tilværelsen. Å bo i egen bolig ga en opplevelse av uavhengighet, frihet og mulighet til å utvikle egne interesser. Opplevelse av tilhørighet var sentralt, idet personene erfarte å kunne slå rot når de kunne gjøre boligen personlig med møbler og fargevalg. Boligen var en viktig faktor for bedring og fremming av helse. Boligen gjorde det mulig å gjenoppta kontakt med familie, egne barn og venner.»

Samtidig kan det å bo alene i egen bolig kunne øke risikoen for opplevelse av ensomhet og isolasjon. Vanskelige økonomiske forhold ble erfart som en særlig utfordring. Flere erfarte også at mangelfull hjelp og støtte ofte var årsak til problemer med å klare seg i boligen og at stigmatisering bidro til problemer med å finne en bolig og å bli akseptert som en som kunne mestre å bo der. Det gjorde personene sårbare og økte redselen for ikke å klare å beholde boligen.

Mennesker med samtidig psykisk lidelse og rusavhengighet har ofte utfordringer når det gjelder å bo. Hva som er egnet bolig for en person som kommer rusfri fra behandling og tilbake til kommunen vil ikke være det samme som en som er i aktivt rusmisbruk. Det er behov for å se på de samlede behovene til denne gruppen og samtidig vurdere ulike individuelle tiltak. For noen vil det å kunne eie sin egen bolig være et aktuelt alternativ dersom inntektsforhold og motivasjon tilsier at dette er mulig.

Fra leie til eie:

Ordningen har to ulike målgrupper:

1. Leie til eie for vanskeligstilte (kommunen kjøper først). Husstanden oppfyller ikke kravene til betjeningsevne og egenkapital for å få lån nå, men er i målgruppen for leie av kommunal bolig. Kommunen vurderer at husstanden har potensiale for å eie bolig på et senere tidspunkt. Kommunen fremskaffer en bolig som er tilpasset husstandens nåværende og framtidige behov. Husstanden leier i tre eller fem år før de får anledning til å kjøpe boligen. Husleie tilsvarer kommunens utgifter knyttet til den konkrete boligen, slik at husstanden har mulighet til å spare til egenkapital i leieperioden. Alternativt kan gjengs leie/markedsleie benyttes, hvorpå overskuddet reflekteres i en redusert kjøpspris. Kjøpet av boligen etter 3 eller 5 år finansieres ved hjelp av oppspart egenkapital, startlån eller lån i ordinær bank og eventuelt tilskudd til etablering. Unge i etableringsfasen eller mennesker som må nyetablere seg er ikke i målgruppen for denne arbeidsprosessen.

---

⁸ <https://napha.no/content/14992/a-ha-egen-bolig-ved-langvarige-psykiske-helseplager>

2. Leie til eie for unge/ personer i etableringsfasen med boliglån i bank⁹ handler om at husstanden ikke oppfyller kravene til egenkapital og dermed ikke får lån i bank på nåværende tidspunkt, selv om de kan ha betjeningsevne. Husstanden har potensiale for å eie, og er derfor interessant for utbyggere. Utbygger eventuelt i samarbeid med kommune framskaffer en bolig som er tilpasset husstandens behov. Husstanden inngår et leieforhold, vanligvis i tre eller fem år. Prisstigning i leieperioden tilkommer leietaker helt eller delvis og representerer egenkapital på kjøpstidspunktet. Sparing i perioden kan også bidra til opparbeidelse av nødvendig egenkapital. Ved utløpet av leieperioden kjøper husstanden boligen til prisen fastsatt i år 0. Kjøpet finansieres ved hjelp av oppspart egenkapital i form av prisstigning på boligen, samt lån i bank. For langvarig vanskeligstilte kan det være aktuelt med startlån og eventuelt tilskudd til etablering.

Vi vil:	Mål:
Bidra til å redusere barnefattigdom ved å: <ul style="list-style-type: none"> - prioritere startlån til barnefamilier som leier og bor trangt - prioritere startlån som verktøy for å hjelpe flere fra leie til eie 	<ul style="list-style-type: none"> - Tildele minimum --- % startlån til barnefamilier/år - Søke Husbanken årlig om startlånsmidler basert på en evaluering av tidligere års tildelinger og i henhold til kommunens budsjett.
Alltid vurdere å søke Husbanken om «rett størrelsesorden» på årets startlånramme	
Hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet til å eie egen bolig og sørge for at flere i målgruppen kommer i «posisjon» til å eie, med hjelp av økonomiske virkemidler, råd og veiledning	God hjelp og veiledning til vanskeligstilte på boligmarkedet
Utarbeide rutiner for «Leie til eie»	Kommunal rutine for fra leie til eie (samarbeid på tvers av tjenesteområder, avklare rolle og ansvar) er utarbeidet, implementert og forankret administrativt og politisk
Sikre politisk og administrativ forankring av sosial boligbygging	Alltid sikre bygging av en gitt andel rimelige/små boliger ved utbygging av nye boligfelt.

3.3 Leie skal være et trygt alternativ

Det private leiemarkedet i Farsund fungerer på flere områder godt. NAV har anskaffet rundt 40 boliger i forbindelse med bosetting av flyktninger i 2022 men behovet for leieboliger kan bli en utfordring dersom antall flyktninger øker mer enn tilgjengelige boliger.

For innbyggere som ikke kan eller vil kjøpe sin egen bolig, skal leie av bolig være et godt og trygt alternativ. Leietakere har generelt dårligere boforhold enn boligeiere, - trangere boforhold, opplevelse av dårlige bomiljø og en ustabil og usikker bosituasjon pga kort kontraktstid er noen eksempler på dette.

Bomiljøet vårt påvirker livskvaliteten og trivselen vår på flere måter. Der godt naboskap og tilgang til gode uteområder skaper tilhørighet og grunnlag for sosiale relasjoner, skaper støy, kriminalitet og dårlig vedlikehold utrygghet. En trygg bolig handler både om boliger som er trygge for leietaker, for naboer og for ansatte som skal inn og yte bistand. Brannrisiko og annen sikkerhetsrisiko må alltid være en del av kartleggingen i forbindelse med tildeling av kommunal bolig.

⁹ <https://www.veiviseren.no/stotte-i-arbeidsprosess/leie-og-kjop-av-bolig/leie-til-eie-for-unge-og-personer-i-etableringsfasen>

Boliger og boligbehov:

Kartlegging av behov for boliger i perioden 2022- 2031 ligger som vedlegg i del 5.1 av planen. Kartleggingen ble foretatt sommeren 2022 og viser meldt og antatt behov for boliger fordelt på følgende:

- Bolig med lite/ingen oppfølging
- Bolig med heldøgns bemanning
- Bolig med nærhet til bemanning

Farsund kommune har 110 kommunale boliger til utleie lokalisert i ulike deler av kommunen (oversikt i vedlegg del 5.2 i planen). Av disse er 80 omsorgsboliger med bemanning og 6 av boligene er forsterkede boliger.

Leieboliger til brukere med rusproblemer og ROP lidelser:

En spesielt utsatt gruppe i det boligsosiale arbeidet er personer med rusproblemer eller ROP lidelser som ofte har lav boevne som kan gi store utfordringer i bosetningsarbeidet. Personer med rusproblemer og psykiske lidelser er særlig i risikogruppen for å bli bostedsløse, og sammenlignet med andre bostedsløse har de oftere tilbakevendende boligproblemer. Manglende boevne fører ofte til vedlikeholdsproblemer av boligen og forsøpling i og rundt bolig. Det kan også være problemer med støy og uro, i tillegg til vold og trusler mot andre beboere og/eller personalet. Dette kan gi utrygghet og inntrykk av at kommunen svikter i sin oppgave når kommunen ikke kan tvinge leietakerne med tydelig behov for bistand til å ta imot tjenester i boligen. Rusavhengige er en lite homogen gruppe og må behandles som individer. Noen kommer aldri til å bli rusfrie, andre er til behandling eller har nylig blitt rusfrie. Det er utfordrende å få på plass gode og robuste boløsninger for mennesker med rusproblemer. Erfaring viser at mennesker med rusproblemer har vanskeligheter med å komme seg ut av situasjonen med rus eller andre utfordringer dersom flere bor samlet på samme sted uten tett og nær oppfølging. Det er derfor ikke ønskelig å ha botilbud som blander aktive rusmisbrukere og mennesker som er på vei til et rusfritt liv og det er viktig å huske at rusmisbrukere har ulike behov for bolig på ulike stadier i livet sitt.

Barnevern:

Kommunen må også planlegge for at det kan være behov for et begrenset antall kommunale boliger som forbeholdes ungdom i alderen 17,5 til 25 år under barnevernstjenestens ettervern. For noen ungdommer er det aktuelt å arbeide for «Fra leie til eie». Tjenesten anslår at dette vil være aktuelt for 3 ungdommer i løpet av de nærmeste 5 årene. Barnevernsreformen trådte i kraft fra 2022 og det vil være behov for å redusere kostnadskrevende institusjonsplasser utenfor kommunen gjennom heller å kunne gi heldøgns oppfølging i kommunal bolig. Behovet for dette er vanskelig å forutse og tallfeste.

Samlokaliserte boliger til brukere med sammensatt og omfattende problematikk:

Det er behov for å få en mer samlet oversikt over tilgjengelige boliger for denne gruppen sett opp mot behovet for denne type tilbud. Samtidig gjør bortfall av eldre leietakere at det er behov for å se på endret bruk og endret behov for leiligheter med tilknyttet bemanning innen enhetene Aktivitet og mestring og enhet Psykisk helse og rus.

Boliger med bemanning for brukere med demens:

Farsund kommune ønsker å bygge videre på de verdier som ligger i målet om at alle skal ha mulighet til å bo i egen bolig og leve et selvstendig, aktivt og meningsfullt liv der. Et viktig prinsipp vil være at tjenestetilbudet skal så langt som mulig gis uavhengig av bosted. Videreutvikling og bruk av teknologiske løsninger vil kunne gjøre det mulig for flere å bo hjemme lenger med økt trygghet og sikkerhet, også mennesker med demens i en tidlig fase. Når situasjonen tilsier at å bo hjemme ikke

lenger er trygt nok er Husbankens anbefalinger at kommunale omsorgsboliger som tilbys denne gruppen skal være tilpasset personer med demens og kognitiv svikt; - «*små avdelinger og bofellesskap med rom for aktiviteter og tilgang til tilpasset uteareal*». Kommunen har gode erfaringer fra utbyggingen av slike boliger ved Listaheimen. Disse små boligene har gitt leietakerne og pårørende større trygghet der demente nå slipper å flytte mellom enheter og avdelinger når helsetilstanden endres. Samtidig gir denne måten å bygge på mulighet til sosial kontakt, aktivitet og samarbeid med frivillige og pårørende. Det er nå behov for å starte å bygge ut de 16 boligene som ligger i neste byggetrinn av slike boliger.

Innbyggere med behov for å leie bolig er en sammensatt gruppe, med ulike typer behov og utfordringer og med ulike behov knyttet til boligen og til oppfølgingen. For å kunne imøtekomme de svært ulike individuelle behovene, må kommunen ha en differensiert boligmasse som samtidig gir fleksibel bruk av boligene.

Vi vil:	Mål:
Utvikle og utvide «Boligsosialt team» med brukerrepresentasjon	Brukermedvirkning på systemnivå
Informere og veilede om Husbankens økonomiske virkemidler og muligheter for «Leie til eie» på kommunal nettside. Informere og veilede om mulighet for bostøtte til barne-familier og andre med lave inntekter og høye boutgifter Undersøke mulighetene for å legge inn informasjon på skjermer der innbyggere ferdes, - eks. venterom	Informasjon om økonomiske virkemidler når ut til innbyggere i målgruppen.
Benytte digitale løsninger for å søke, tildele og forvalte boliger	Digital løsning for tildeling og forvaltning kommunale boliger, KOBO, er tatt i bruk
Styrke bolig- og tjenestetilbudet til personer med rusproblemer og psykiske lidelser (ROP)	Varierte boligløsninger for brukere med ROP lidelser slik at aktive rusbrukere ikke bor nært til brukere på vei ut av rus. Et tilstrekkelig antall robuste og mest mulig vedlikeholdsfrie boliger
Sikre at barnefamilier har en trygg bosituasjon. Vurdere om varigheten på leiekontrakter til barnefamilier skal økes.	Unngå at barnefamilier utsettes for unødvendige flyttinger. Den enkelte kontrakts lengde vurderes i sammenheng med andre faktorer, slik som muligheten for «fra leie til eie»
Sikre tilstrekkelig antall små omsorgsboliger med bemanning for demente.	God og trygg oppfølging av innbyggere med demens som ikke kan bo hjemme.
Se på muligheten for å forbeholde et antall kommunale boliger til: <ul style="list-style-type: none"> - ungdom mellom 17,5 til 25 år under ettervern av barnevernstjenesten - som alternativ til institusjon 	Kommunen har god oppfølging av barn og unge under barnevern Kommunen sikrer at også ungdom under ettervern blir ivaretatt og får mulighet til å eie egen bolig.

3.4 Sosial bærekraft i boligpolitikken

«Sosial bærekraft skal være et premiss for boligbygging og områdeutvikling på lik linje med miljømessig og økonomisk bærekraft. Gjennom planlegging tilrettelegger kommunene for attraktive og tilgjengelige boligområder for hele befolkningen. Den sosiale boligpolitikken må derfor ses i sammenheng med den brede boligpolitikken, både lokalt, regionalt og nasjonalt».¹

I definisjon av hva som er sosial bærekraft går følgende temaer igjen ¹⁰:

- Å dekke grunnleggende behov
- Å ta ut det menneskelige potensialet
- Rettferdig eller lik tilgang til goder og ressurser
- Sosial kapital og sosial «sammenheng»
- Stedstilhørighet
- Medvirkning
- Helsefremmende og gode lokalsamfunn

Forskning viser at livsløpsstandard og boliger uten terskler og trapper er nødvendige, men at dette alene ikke er tilstrekkelige for at folk skal kunne bo hjemme i sin egen bolig. Faktorer som opplevelse av trygghet, mulighet for å nå serviceinstitusjoner, nærhet til tjenesteapparatet og mulighet for å ivareta sosiale nettverk er viktige momenter for et godt hverdagsliv. Hvilket nabolag og lokalsamfunn en bor i påvirker hvilke livsmuligheter en har.

Den videre utviklingen av boliger og botilbud for de som trenger assistanse for å kunne bo og leve et godt liv må derfor ses i sammenheng med andre kommunale områdeplaner. På bakgrunn av den demografiske utviklingen med stadig større andel eldre bør kommunen ha et spesielt fokus på omsorgsfeltet i forbindelse med utarbeidelsen av kommunale planer for arealdisponering og områdeutvikling.

Boligbygging som middel i integrering:

Samling av boliger for mennesker med boutfordringer vurderes ikke som en god måte å møte disse utfordringene på. Forskning og erfaringer fra brukere viser at samling av boliger for mennesker med boutfordringer hindrer inkludering i nabolag og kan bidra til å stigmatisere innbyggere. I stedet anbefales en strategi med spredte boenheter i vanlige bomiljø. Sannsynligheten for inkludering og nye nettverk øker ved spredt boligbygging som del av ordinære boområder for innbyggere sliter i forhold til å skaffe seg og beholde bolig. Det er viktig å ha fokus på utbygging av denne type boliger i ordinære boligfelt med nærhet til kollektivtrafikk, butikker og andre serviceinstitusjoner.

Samtidig er det viktig å arbeide for at personer med omfattende behov for oppfølging, som bygger/kjøper bolig selv, velger å bosette seg i nærhet av aktuelle tjenester. Det er derfor nødvendig å legge til rette for bygging av slike boliger i nærhet av tjenestesteder med personalbaser. Noen brukere med svært omfattende behov for bistand vil ha behov for samlokaliserte boliger med mulighet for døgnbemanning/tett oppfølging i tilknytning til boligene. For å unngå stigmatisering bør boligkomplekser med samlokaliserte boliger ikke bli for store med mange beboere på ett sted.

¹⁰ <https://www.de-facto.no/wp-content/uploads/2018/04/180323-Husbanken-ferdig.pdf>

Vi vil:	Mål:
Sikre at individuell plan blir et verktøy for kartlegging og planlegging av nåværende og fremtidig boligbehov.	Brukermedvirkning på individnivå som sikrer god ivaretagelse av boligbehov.
Utvikle system som sikrer fremskrevet og oppdatert oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet	Oversikten er oppdatert, fremskrevet og inngår som et grunnlag for kommunens planstrategi
Informere om pågående arbeid i brukerutvalgene minimum en gang årlig, og vurdere i enkeltsaker om å invitere aktuelle brukerrepresentanter i arbeidet	God brukermedvirkning på systemnivå i det boligsosiale arbeidet
Sikre muligheter for å kjøpe eller bygge egnede utleieboliger spredt i ordinær boligbygging	Kommunale boliger er en integrert del av den ordinære boligmassen.
Utarbeide kommunal boligrapport for konkretisering av salg/renovering av kommunale boliger – der en vurderer den boligmassen vi har i dag, og videre utarbeider en konkret plan for å dekke fremtidige behov	Boligmasse som er tilpasset nåværende og kartlagt fremtidig behov
Sikre tilgjengelige nødboliger	Ingen bostedsløse i Farsund kommune.
Arbeide for at Farsund kommune er et aldersvennlig samfunn.	Tiltak innen boligsosialt arbeid er en del av planleggingen av et aldersvennlig i Farsund. Farsund deltar i nasjonalt nettverk for aldersvennlig samfunn

3.5 Tydelige roller, nødvendig kunnskap og kompetanse

Kommunens rolle:

Kommunen har hovedansvar for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Nytt lovforslag skjerper kommunens ansvar og plikten til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen. Kontinuerlig forbedringsarbeid er en viktig del av det boligsosiale arbeidet. For å få til god planlegging, gjennomføring, evaluering og korrigerende, kreves godt og nært samarbeid i det boligsosiale arbeidet, på tvers av tjenesteområder og fag. Målet må være å utvikle et fagmiljø hvor bolig i større grad sees i sammenheng med fagområdene helse, sosial, rus, barnevern og arbeidsliv. Inkludering av brukerperspektivet i det boligsosiale arbeidet må også ivaretas. For å lykkes med dette arbeidet må alle enheter være enige om felles mål for dette arbeidet og ha eierskap til tiltak som skal iverksettes for å lykkes med en helhetlig tjeneste. Et godt boligsosialt arbeid gir positive konsekvenser for måloppnåelse innen arbeid, helse, utdanning og integrering, - for eksempel er hjelp til inntekt gjennom arbeid eller utdanning ofte avgjørende for å lykkes med boligsosialt arbeid. Uten en felles innsats der bolig og tjenester er samordnet og koordinert, blir det krevende å hjelpe de vanskeligstilte på boligmarkedet til å bevare og/eller komme over i en stabil og god boligsituasjon.

NAV's rolle:

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen regulerer kommunale oppgaver og tjenester som NAV-kontoret skal utføre. For personer som ikke klarer å finne et sted å bo selv, har NAV-kontoret et ansvar for å fremskaffe et konkret og tilgjengelig midlertidig botilbud etter sosialtjenesteloven § 27. Et midlertidig botilbud skal avhjelpe akutt bostedsløshet og er ikke ment å vare over tid. NAV-kontoret skal så snart som mulig igangsette tiltak slik at brukeren kan etablere seg i en varig bolig. Har brukeren behov for langvarig og koordinert bistand, bør bolig og nødvendige

tjenester for å sikre en stabil bosituasjon inngå som en del av individuell plan.¹¹ Det må sikres et tett samarbeid med kommunens boligtildeling slik at de som bor i midlertidige botilbud prioriteres ved tildeling av kommunal bolig dersom dette vurderes som hensiktsmessig. NAV gir også opplysning, råd og veiledning, herunder økonomisk rådgivning, samt økonomisk stønad. Individuell plan og kvalifiseringsprogram er også viktige tjenester i det boligsosiale arbeidet i NAV.

Husbandens rolle:

Husbanden skal bidra til å forebygge at folk blir vanskeligstilte på boligmarkedet, og til at vanskeligstilte kan skaffe og beholde en egnet bolig. Husbanden er statens virkemiddel for å støtte opp om kommunens arbeid gjennom veiledning og oppfølging av alle kommuner gjennom et helhetlig tilbud til kommunene som består av økonomiske virkemidler, veiledning, digitale plattformer, arrangementer, informasjon og opplæring, og nettverk.

Statsforvalterens ansvar og oppgaver i det boligsosiale arbeidet:

Statsforvalteren er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Statsforvalteren har blant annet ansvar for å koordinere sektorovergrepene og virkemidler, koordinere regionale fora for boligsosiale problemstillinger, legge til rette for at kommunene tar boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging, og medvirke til at muligheter i veileder for boligsosialt arbeid på nett, blir kjent i kommunene. I forslag til ny lov om kommunens ansvar i det boligsosiale arbeidet blir Statsforvalter klageinstans.

Kunnskap i det boligsosiale arbeidet:

Brukerstemmer og brukererfaringer er viktig kunnskap i alt forbedringsarbeid. I forbindelse med planarbeidet har det vært innhentet erfaringer fra enkeltbrukere som har vært leietakere i såkalte «forsterkede boliger»/ «hardbruksboliger». Et utsagn oppsummerer innspillene slik:

«Jo mer vanlig det ser ut i sånne leiligheter tror jeg har mye med selvfølelsen og hvordan man føler seg også. Man føler seg ikke så syk om det hadde sett mer vanlig ut her, om du skjønner. Føler det er ganske institusjonspreg her og det kan ha dårlig innvirkning på folk. Har noe med å føle seg som et vanlig menneske som bor i en vanlig leilighet selv om man trenger litt ekstra hjelp».

Størrelsene på leilighetene beskrives som grei, men stålvaske, ståltoalett og stålister gir institusjonsfølelse. Dusjer med trykknapp der en ikke kan ta ned dusjhodet oppleves problematisk og gir følelse av å dusje i svømmehall. For brukere med dårlig økonomi er det også problematisk når de i leiekontrakten får ansvar for å klippe plener og måke og ikke har økonomi til å skaffe seg plenklipper og måkestyr. Det er et ønske om å ha mulighet for å låne slikt utstyr slik at de kan ha mulighet til å følge opp det som står i kontrakten.

Arbeidsgruppen anbefaler at man i bygging og utforming av forsterkede boliger benytter robuste og vedlikeholdsfrie materialer som samtidig gir et hjemlig preg og at man unngår detaljer og innredninger som gir inntrykk av institusjon. Dette vil også være bærekraftig ved å gi større fleksibilitet i bruken av boligene.

Kompetanse i tjenestene:

I det boligsosiale arbeidet er det i mange tilfeller ikke tilstrekkelig bare å anskaffe en bolig til personene de bosetter, - det er også behov for tjenester tilknyttet boligen i form av bo-oppfølging. Et sentralt mål med boligsosiale tjenester er å tilrettelegge for mestring og et mest mulig selvstendig liv

---

¹¹ <https://veiviseren.no/stotte-i-arbeidsprosess/overgang-til-bolig-i-kommune/midlertidig-botilbud-fra-nav/vedtak-og-eventuell-tildeling-av-midlertidig-botilbud>

i et eget hjem. Bo-oppfølgning handler om å styrke brukeres bokompetanse og muligheter til å mestre sitt eget boforhold. Tjenesteytingen bygger på frivillighet som innebærer at hvis tjenestemottakeren motsetter seg hjelp, så må tjenesteyterne respektere dette valget. Bokompetanse er tverrfaglig og kan blant annet dreie seg om rydding og vasking, søppelhåndtering, økonomiplanlegging, personlig hygiene, grensesetting for besøk i egen bolig og om å ha et greit forhold til naboene.

Enhetene i kommunen opplyser at de har god kompetanse innenfor kartlegging og observasjon, fysisk tilrettelegging av boliger (gjennom ergoterapeut), samt fokus på/tilrettelegging for mestring. Samtidig er det usikkert om tjenestene er gode nok til å etterspørre og fange opp utfordringer knyttet til økonomistyring. Spesielt viktig vil dette være i dagens situasjon der sannsynligvis flere vil få utfordringer med å ivareta sine økonomiske forpliktelser på grunn av rentehevinger, prisstigning og et usikkert arbeidsmarked. Erfaringer viser at det ofte er sammenheng mellom manglende muligheter til ivaretagelse av egen økonomi og psykiske plager.

Nav Lister har fra 2022 hatt et tilbud til familier med lavinntekt der familiekoordinator organiserer innsatsen rundt hele familien, og skal se hele familiens behov under ett. Målet er å bryte uheldige etablerte mønstre og unngå utenforskap og helseutfordringer.¹² Det er viktig at erfaringer fra dette arbeidet evalueres og deles.

Det er behov for å øke kompetansen i forhold til:

- tettere samarbeid mellom skole og helsetjenesten i forhold til opplæring i boferdigheter for elever med spesielle behov
- systematisk opplæring og trening i grunnleggende boferdigheter
- økonomisk opplæring/veiledning av brukere
- øke digital kompetanse hos brukere (hvordan bruke nettbank, Altinn osv)
- målrettet miljøarbeid, - ødeleggelser/rasering av bolig er ofte en uheldig og uønsket kommunikasjonsform og gir behov for kompetanse i forhold til hvordan jobbe med å endre atferd.
- økt involvering av brukeren i utforming og innredning av boligen, - bedre involvering kan skape større eierskap til boligen.
- bruke erfaringer fra NAV's arbeid med «Nye mønstre» inn det boligsosiale arbeidet

Vi vil:	Mål:
Sikre at individuell plan blir et samarbeidsverktøy for kartlegging, planlegging og gjennomføring av botrening/bo-opplæring.	Målrettet samarbeid mellom skole og oppvekst i opplæring av elever med spesielle behov.
Øke kompetansen hos ansatte i forhold til å gi opplæring og veiledning innen økonomi	God oppfølging og veiledning i forhold til økonomi.
Øke den digitale kompetansen hos brukere.	Flere brukere mestrer den digitale hverdagen.
Involvere brukere mer i utforming og innredning av eget hjem	Økt eierskap til egen bolig.
Øke kompetansen innen målrettet miljøarbeid i arbeid med brukere med utfordrende atferd.	Økt boevne gir redusert behov for «hardbruksboliger» og kostnadskreven oppfølging.
Sikre at forsterkede boliger utformes og innredes mest mulig som ordinære boliger	Boliger som innbyr til fleksibel bruk

¹² <https://www.kristiansand.kommune.no/tema/nye-monstre/familiekoordinator/>

4 Avslutning med handlingsprogram

4.1 Planperiode og revidering

Handlingsplanen er laget for en seks-års periode med revisjon av handlingsprogrammet hvert annet år. Revisjon utføres av arbeidsgruppen for det boligsosiale arbeidet i kommunen. Revisjoner fremlegges til orientering i aktuelle brukerutvalg og politiske utvalg som referatsak.

4.2 Handlingsprogram 2023 - 2028

Handlingsplan for det boligsosiale arbeidet i Farsund kommune 2022-2028											
Hovedmål	Vi vil	Mål	Økonomiske konsekvenser	Ansvar	Drift/ Investering	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lokal organisering av boligsosialt arbeid	Sikre at boligsosial utbygging kommer inn som en del av arealplanlegging i kommuneplanen	Den sosiale boligbyggingen er godt integrert i den ordinære bygningsmassen.	Nei	Kommuneplanlegger	D	x	x	x	x	x	x
	Sikre gode rutiner for saksbehandling, administrasjon, oppfølging og datainnhenting	KOBO er tatt i bruk som verktøy ved søknad, tildeling og administrering av kommunale utleieboliger, samt for å følge opp beboere og skaffe datagrunnlag. Lokale rutiner er utarbeidet på områder der dette er nødvendig.	Nei	Enhetsleder Koordinering og forebygging	D	x					
	Utarbeide kriterier for tildeling av kommunal bolig, herunder fastsette krav om botid.	Rettferdig og forutsigbar tildeling av kommunale boliger	Nei	Enhetsleder Koordinering og forebygging	D	x					

	Utvide boligsosialt team og målrette arbeidet i teamet. Sikre rutiner for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester på det boligsosiale feltet	System for samarbeid og samordning som sikrer at kommunen kan se utfordringene i sammenheng, og dermed ha et best mulig tilbud til den enkelte.	Nei	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x					
	Utvide «Boligsosialt team» med bruker-representasjon	Brukermedvirkning på systemnivå	Ja	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	15	15	15	15	15	15
Hovedmål	Vi vil	Mål	Økonomiske konsekvenser	Ansvar	Drift/ Investering	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Flere skal kunne eie sin egen bolig	Prioritere startlån til barnefamilier som leier og bor trangt Prioritere startlån som verktøy for å hjelpe flere fra leie til eie	Redusere barnefattigdom og gi flere mulighet til å eie egen bolig.	Nei	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x	x	x	x	x	x
	Alltid vurdere å søke Husbanken om «rett størrelsesorden» på årets startlånramme	Søke og tildele minimum 15 millioner i startlån pr. år	Nei	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x	x	x	x	x	x
	Hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet til å eie egen bolig og sørge for at flere i målgruppen kommer i «posisjon» til å eie, med hjelp av økonomiske virkemidler, råd og veiledning	God hjelp og veiledning til vanskeligstilte på boligmarkedet	Nei	Alle enhetsledere	D	x	x	x	x	x	x

	Utarbeide rutiner for «Leie til eie»	Rutinen er utarbeidet, implementert og forankret administrativt og politisk	Nei	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x						
	Kjøp av bolig «Leie til eie»	Muliggjøre at flere eier egen bolig	Ja	Eiendomsenhet	I		2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	
	Sikre politisk og administrativ forankring av sosial boligbygging i arealplanlegging	Alltid sikre bygging av en gitt andel rimelige/små boliger ved utbygging av nye boligfelt.	Nei	Kommunedirektør	D	x						
Hovedmål	Vi vil	Mål	Økonomiske konsekvenser	Ansvar	Drift/ Investering	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Leie skal være et trygt alternativ	Informere og veilede om Husbankens økonomiske virkemidler og muligheter for «Leie til eie» på kommunal nettside. Undersøke mulighetene for informasjon på skjjermer der innbyggere ferdes, - eks. venterom	Informasjon om økonomiske virkemidler når ut til innbyggere i målgruppen.	Nei	Alle enhetsledere	D	x	x	x	x	x	x	x
	Unngå at aktive rusbrukere bor nært til brukere på vei ut av rus.	Bidra til at rusmisbrukere, som ønsker et rusfritt liv, lykkes med dette	Usikkert	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x	x	x	x	x	x	x
	Sikre at barnefamilier har en trygg bosituasjon. Vurdere om varigheten på leiekontrakter til barnefamilier skal økes.	Unngå at barnefamilier utsettes for unødvendige flyttinger. Kontraktslengde vurderes i sammenheng med andre faktorer, eks. muligheten for «fra leie til eie»	Nei	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x	x	x	x	x	x	x

Utarbeide boligrapport for konkretisering av salg/renovering av kommunale boliger – der en vurderer den boligmassen vi har i dag, og videre utarbeider en konkret plan for å dekke de fremtidige behovene fra kartleggingen i 2022	Boligmasse som er tilpasset nåværende og kartlagt fremtidig behov	Nei	Enhetsleder eiendom	D	x	x	x	x	x	x
Renovering av utleieboliger	Godt vedlikeholdte utleieboliger	Ja	Enhetsleder eiendom	I	1500	1500	1500	1500	1500	1500
Utrede og vurdere arealer i tilknytning til Listaheimen, Farsund Omsorgssenter og Tingvollen 4 til å møte kartlagt behov for leieboliger.	God og kostnadseffektiv oppfølging av brukere med omfattende behov for tjenester.	Nei	Kommune- direktør	D	x					
Bygge 16 små omsorgsboliger med bemanning for eldre/demente innen 2024.	God og trygg oppfølging av eldre/demente innbyggere som ikke kan bo hjemme.	Ja	Kommunal- sjef helse og omsorg	I	1 000	26000	26000			
Bygge 40 små omsorgsboliger med bemanning for eldre/demente innen 2030.	God og trygg oppfølging av eldre/demente innbyggere som ikke kan bo hjemme.	Ja	Kommunal- sjef helse og omsorg	I				1 000	70000	70000

	Forbeholde et antall kommunale boliger til: ungdom mellom 17,5 til 25 år under ettervern av barnevernstjenesten og som alternativ til institusjon	Kommunen har god oppfølging av barn og unge under barnevern Kommunen sikrer at også ungdom under ettervern blir ivaretatt og får mulighet til å eie egen bolig.	Ja	Enhetsleder Barnevern	I		2 000	2 000			
Hovedmål	Vi vil	Mål	Økonomiske konsekvenser	Ansvar	Drift/ Investering	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Sosial bærekraft i boligpolitikken	Sikre at individuell plan blir verktøy for kartlegging og planlegging av nåværende og fremtidig boligbehov.	Brukermedvirkning på individnivå som sikrer god ivaretagelse av boligbehov.	Nei	Alle enhetsledere	D	x	x	x	x	x	x
	Utvikle system for fremskrevet og oppdatert oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet	Oversikten er oppdatert, fremskrevet og inngår som et grunnlag for kommunens planstrategi	Nei	Kommuneplanlegger	D	x					
	Informere om pågående arbeid i brukerutvalgene minimum en gang årlig, og vurdere i enkeltsaker om å invitere aktuelle brukerrepresentanter i arbeidet	God brukermedvirkning på systemnivå i det boligsosiale arbeidet	Nei	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x	x	x	x	x	x

	Sikre muligheter for å kjøpe eller bygge egnede utleieboliger spredt i ordinær boligbygging	Kommunale boliger er en integrert del av den ordinære boligmassen.	Ja (må avklares etter utarbeidet boligrapport)	Kommuneplanlegger/ Eiendomsenhet	I						
	Sikre samarbeid med NAV slik at de som bor i midlertidige botilbud prioriteres ved tildeling av kommunal bolig	Ingen bostedsløse i Farsund kommune.	Nei	Enhetsleder forebygging og koordinering	D	x	x	x	x	x	x
	Arbeide for at Farsund kommune er et aldersvennlig samfunn.	Boligsosialt arbeid er en del av planleggingen av et aldersvennlig Farsund. Farsund deltar i nasjonalt nettverk for aldersvennlig samfunn	Nei	Kommuneplanlegger	D	x	x	x	x	x	x
Hovedmål	Vi vil	Mål	Økonomiske konsekvenser	Ansvar	Drift/ Investering	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Tydelige roller, nødvendig kunnskap og kompetanse	Sikre at individuell plan blir et samarbeidsverktøy for kartlegging, planlegging og gjennomføring av botrening/boopplæring.	Måltrettet samarbeid mellom skole og oppvekst i opplæring av elever med spesielle behov.	Nei	Alle enhetsledere i helse, omsorg og oppvekst	D	x	x	x	x	x	x
	Øke kompetansen hos ansatte i forhold til å gi opplæring og veiledning innen økonomi	God oppfølging og veiledning i forhold til økonomi.	Ja	Alle enhetsledere i helse, omsorg og oppvekst	I		200				
	Øke den digitale kompetansen hos brukere.	Flere brukere mestrer den digitale hverdagen.	Uavklart	Alle enhetsledere i helse, omsorg og oppvekst	D	x	x	x	x	x	x

Involvere brukere, som mottar tjenester, i utforming av boliger	Økt eierskap til egen bolig.	Nei	Eiendoms-enheten på systemnivå	D	x	x	x	x	x	x
Øke kompetansen innen målrettet miljøarbeid i arbeid med brukere med utfordrende atferd.	Økt boevne gir redusert behov for «forsterkede boliger» og kostnadskrevende oppfølging.	Ja	Enhetsledere i aktuelle enheter	D	x	x	x	x	x	x
Sikre at forsterkede boliger utformes og innredes mest mulig som ordinære boliger	Boliger som innbyr til fleksibel bruk	Uavklart	Enhetsleder eiendom	I						

5. Vedlegg

5.1 Kartlegging boligbehov 2022-2032

Kartlegging av behov for bolig er foretatt sommeren 2022.

Kartleggingen viser følgende tall:

Oppsummert behov boliger:			
Personer med funksjonsnedsettelse født før 2014:			
Type bolig:	Bolig med lite/ingen oppfølging	Bolig med heldøgn bemanning	Bolig med nærhet til bemanning
2022-2024	3	4	1
2025-2031	4	8	18
Ungdom under barnevernets ettervern			
2022-2024	3		
2025-2031			
Fremskrevet behov døgnplasser eldre 80+:			
2022-2024		16	
2025-2030		40	
Sum:	10	68	19

Kartleggingen innenfor gruppen personer med funksjonsnedsettelse og ungdom under barnevernets oppfølging omfatter innbyggere som kommunen har kjennskap til fordi de i dag mottar tjenester i en eller annen form. Det antas derfor at det kan være behov som ikke kommer frem i kartleggingen.

Det mest akutte behovet for boliger handler om bemannede omsorgsboliger til demente/eldre med omfattende hjelpebehov. Det haster derfor med å få gjennomført byggetrinn 2. Økningen av andel eldre i befolkningen gir et beregnet behov for totalt 56 nye bemannede omsorgsboliger til denne innbyggergruppen frem til 2030.

Innenfor gruppen personer med funksjonsnedsettelse er det behov for boliger med tilgang til heldøgns bemanning. For flere av disse kan behovet komme tidligere og mer akutt en det som antas. Manglende botilbud vil sannsynligvis fremtvinge bruk av dyre, ressurskrevende løsninger med lite effektiv bruk av personell.

5.2 Oversikt over kommunale boliger

Farsund Omsorgssenter:				
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 104	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 105	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 106	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 108	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 109	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 110	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 111	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 204	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 205	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 206	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 208	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 209	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 210	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 4 (D) leilighet nr 211	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 103	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 104	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 105	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	

Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 106	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 107	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 108	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 109	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 203	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 204	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 205	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 206	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 207	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 208	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Farsund Omsorgssenter bygg 5 (E) leilighet nr 209	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen:				
Listahøyen 2018 bygg leilighet 101	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 102	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 103	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 104	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 105	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 106	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 107	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	

Listahøyen 2018 bygg leilighet 108	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 109	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 110	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 111	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 112	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 113	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 114	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 115	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 116	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 201	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 202	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 203	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 204	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 205	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 206	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 207	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 208	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 209	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listahøyen 2018 bygg leilighet 210	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	

Listeheimen 2018 bygg leilighet 211	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listeheimen 2018 bygg leilighet 212	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listeheimen 2018 bygg leilighet 213	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listeheimen 2018 bygg leilighet 214	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listeheimen 2018 bygg leilighet 215	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Listeheimen 2018 bygg leilighet 216	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret:				
Bjørkeskaret Serviceboliger 29	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 30	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 31	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 32	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 33	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 34	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 35	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 36	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 37	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Serviceboliger 38	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Bjørkeskaret Bygg 2 (45) leilighet nr 1				
Bjørkeskaret Bygg 2 (45) leilighet nr 2				

Bjørkeskaret Bygg 2 (45) Leilighet nr 3				
Minde:				
Minde bofellesskap leilighet 1	Bemannet			
Minde bofellesskap leilighet 2	Bemannet			
Minde bofellesskap leilighet 3	Bemannet			
Minde bofellesskap leilighet 4	Bemannet			
Minde bofellesskap Leilighet 2A	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Minde bofellesskap Leilighet 2B	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Minde bofellesskap Leilighet 2C	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Minde bofellesskap Leilighet 2D	Bemannet	Sprinklet	Brannalarmanlegg	
Brynestien:				
Brynestien 13 (1)			Brannalarmanlegg	
Brynestien (2)15			Brannalarmanlegg	
Brynestien (3)17			Brannalarmanlegg	
Brynestien (4)19			Brannalarmanlegg	
Brynestien(5)21			Brannalarmanlegg	
Brynestien(6)23			Brannalarmanlegg	
Brynestien (7)25			Brannalarmanlegg	
Brynestien (8)27			Brannalarmanlegg	

Brynestien (9)11			Brannalarmanlegg	
Brynestien (10)9			Brannalarmanlegg	
Maberg:				
Maberg tomannsbolig leilighet 1				
Maberg tomannsbolig Leilighet 2				
Dyngvollveien:				
Dyngvollveien 84				
Dyngvollveien 86				
Dyngvollveien 88				
Dyngvollveien 90				
Sundeveien:				
Sundeveien leilighet 62				
Sundeveien leilighet 64				
Listerveien:				
Listerveien 41		Sprinklet		Forsterket
Listerveien 43		Sprinklet		Forsterket
Svaneveien:				
Svaneveien 42	Bemannet			
Svaneveien 44	Bemannet			

Søndre vei:				
Søndre vei 192		Sprinklet		Forsterket
Søndre vei194		Sprinklet		Forsterket
Søndre vei 196		Sprinklet		Forsterket
Søndre vei 198		Sprinklet		Forsterket
Havneveien:				
Havneveien 16				
Brynestien 1				

Referanseliste

Husleietvistutvalget <https://www.htu.no/>

Prop 132 L (221-2022) Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-132-l-20212022/id2919288/?ch=20>

KOBO- digitalt system for kommunale utleieboliger <https://www.husbanken.no/kobo/kobolab/>

Veiviseren <https://veiviseren.no/>

Husbankens kommunestrategi <https://www.husbanken.no/boligsosialt-arbeid/kommunestrategi/>

Bolig for velferd <https://www.husbanken.no/boligsosialt-arbeid/bolig-for-velferd/>

Veileder for startlån <https://www.husbanken.no/kommune/startlaan/veileder-for-saksbehandling-av-startlaan/>

Boligsosial monitor <https://boligsosial-monitor.husbanken.no/region/4206/Farsund>

Å ha egen bolig ved langvarige psykiske plager <https://napha.no/content/14992/a-ha-egen-bolig-ved-langvarige-psykiske-helseplager>

Nye mønstre <https://www.kristiansand.kommune.no/tema/nye-monstre/familiekoordinator/>

